

ምዕራፍ ሺውዓተ

ህርኩት ባህሊ ስራሕ

ዕላማታት እዚ ምዕራፍ፡-

ተምሃሮ እዚ ምዕራፍ ብዝግባእ ምስተምሃርኩም፡-

- ክቡርነት ስራሕ ትርድኡ፡፡
- ረብሓ ህርኩት ኮይንካ ምስራሕን ግዘ ብግቡእ ኣብ ስራሕ ምውጻፊን ትግንዘቡ፡፡
- ኣብ ሕገ መንግስቲ ፌ.ዴ.ሪ.አ. ዝተደንገጉ ምጣነ - ሃፍታውን ልምዓትን ተንከፍ ዕላማታት ትፈልጡ፡፡

7.1 እንታይነት ህርኩት ባህሊ ስራሕ

7.1.1 ህርኩት ኮይንካ ምስራሕ

- ህርኩት ኮይንካ ምስራሕ እንትበሃል እንታይ ማለትዩ?
- ህርኩት ኮይንካ ብምስራሕ ዝርከብ ረብሓ እንታይ እዩ?

ንስራሕ ተግጠኛ፤

ዝሓረሰ ሓረስታይ ዕርፊ ዝነቕነቐ
 መጥሓኑ እናንደረ መስከረም ዘለቐ
 ዘይሓረሰ ሰነፍ ዕርፊ ዘይነቕነቐ
 ቅድሚ ባሕቲ ሓምለ ተግግጊፉ ወደቐ፡፡

መሬቱ ደኸኡዑ ብግቡእ ዝሓረሰ
 ጎልጉሉ ገህዩ ደጋጊሙ ዘለሰለሰ
 እኸለ ብዝግባእ ካብ ዓውዲ ሓፈሰ፡፡

ንፉዓት እንትጎዩ ብዘይዕረፍቲ፤

ደለይቲ ዕረፍቲ ይኾኑ ፍልጠትን ጉልበትን ለገምቲ
 ሕምባሻ እንትብሉዎም ቆልዑ ግና ይኾኑ አብ ድሕሪ ቤት ተሓባእቲ
 ብሕርሻ ብኢንዱስትሪ አብ ገፀር ከተማ
 በርቲዕኻ ምስራሕዮ ሃገርካ ንኸትለምፃ
 ሰብ ውፅኢት ስርሑ ምእንታን ክኸበር
 ስራሕ ባህሊ ገይርካ ምልማዕዮ ንሃገር።
 (በቐጥታ ዝተተርጎመ)

ብመሰረት እቲ ግጥሚ ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

መልመዲ - 1

1. ካብቲ ግጥሚ ዝረኽቡኩምዎም ፍረ ሓሳባት ዕሒፍኩም በብተራ ንመማህርትኹም አንብቡሎም

ዘይሓረሰ ሰነፍ ዕርፌ ዘይነቐነቐ፤
 አብ ባሕቲ ሓምለ ተዓዕፉ ወደቐ፤

2. ናይዚ ግጥሚ ተፃረርቲ ዝኾኑ ካልኣት ክልተ ተለላታት አየነኦም እዮም?
3. እሰኪ ንሰኹም ድማ ብዛዕባ ንፉዕ ተምሃራይ ሓፂር ግጥሚ ዕሒፍኩም ንመሓዙትኩም አንብቡሎም።

ህርኩት ባህሊ ሰራሕ ማለት ሓደ ህዝቢ ሰራሕኻ ንምንባር ዘለዎ ዕኑዕ ድልዩትን ልምድን እንትኾን ሰራሕተኛታት ንሰራሕ ዘለዎም ድልዩትን ብሞየኦም ዝሓሸ ውፅኢት ንምርካብን ዘለዎም ቆራፅነት ማለትዮ። ስራሕ ንኹሉ ወዲ ሰብ ዋሕስ መነባብሮ ስለዝኾነ ጠንኪርካ እንተሰራሕኻ ካብ ባዕልኻ ሓሊፉ ኩነታት መነባብሮ ስድራኻን ከባቢኻን ናብ ምልዋጥ ዘብፅሕ ዝለዓለ ደረጃ ዘሰጋገር እዮ። ስራሕ አብ ኸባቢካ ካብ ዝርከቡ ነገራት ተላዲልካ ካብ ቐለል ነገር ብምጅማር ጠንኪርካ

እንተሰራሕኻ ናብ ዝለዓለን ዝሓሸን ደረጃ መነባብሮ ምዕባይ ይካኣል'ዩ። ጠንኪርካ ምስራሕ እንትበሃል ኣብ ዝተዋፈርካሉ መዳይ ስራሕ ዝሓሸ ውፅኢት ፍርያት ምርካብ ጥራሕ እንተዘይኮነስ ሰዓት ሰራሕ ብምኽባር፣ ሙያዊ ስነ ምግባር ብምሕላውን ፅርዮት ምህርቲ ብምዕባይን ይግለፅ።

መልመዲ - 2

ነዘም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ኣብ ከባቢኹም ክስርሑ ዝኸእሉ ዓይነታት ስራሕ ግለፁ።
2. ሰጢምካ ምስራሕ ንኸባብን ሃገርን ዘለዎ ረብሓ ብጉጅለ ኮይንኹም ተመያየጥሉ።

7.1.2 ስራሕ ዘይምንጻቕ

ምሳሌ 7.1 ዝኸነ ስራሕ ክቡር እዩ

- ካብቲ ስዕሊ እንታይ ተገንዚብኩም?
- ኣብ ከባቢኹም ዝርከቡ ሰባት እንታይ እንታይ ስራሕቲ ይሰርሑ?
- ስራሕ ዘይምንጻቕ እንትበሃል እንታይ ማለት'ዩ?

ንፋሶ ቆልዓ

ዝተወለደሉ ኣብ ገጠር እንትኸውን ዕድመ ንእስነቱ ዘሕለፎ ግን ኣብ ከተማ እዩ። ኣብ ከተማ ብዙሕት ዕድል ስራሕ ከምዘሎ ዓበይቲ ሰባት እንተወገዑ ሰሚዑ ነይሩ። ብምኽንያት እዚ ድማ ምስ ሓው ኣብኡ ናብ ከተማ ብምኻድ ሓው ኣብኡ ብዝገዝእሉ ናውቲ ሊስትሮ ንፋሶን ቅልጡፍን ፀራጊ ጫማ ክኸውን ኸእሉ። ንፋሶ ቆልዓ እናተብሃለ ዝፍለጥ ፀጋይ ንጉሆ ተሲኡ ወስናት ጫማታት ምስ ፀረገ ናብ ቤት ትምህርቱ ይኸይድ። ዕዮ ገዛ ብዝግባእ ሰሪሑን ኣፅኒዑን ስለዝመፅእ ብመሓዙቱን ተፈታዊ ነይሩ።

ስራሕ ፈታዊ ዝኾነ ፀጋይ ጫማ እናፀረገ ውስን ገንዘብ ምስ ኣዋህለለ ካሊእ ተወሳኺ ዓይነት ስራሕ ምስራሕ ከምዘለዎ ሓሲቡ። ኣብ መወዳእታ ንነበርቲ ከባቢኡ ፅቡቕ ግልጋሎት ክህበሉ ዝኸእል እንዳ መሓደሲ ጫማ ኸፊቱ። ኣብ ሓፂር ግዘ ናብ እንዳ ፀጋይ መሓደሲ ጫማ ዝመፀ ቁፅሪ ዓማዊል እናወሰኹ መግዳገኖ።

ኣብዚ ሀዚ በዓል ሓዳርን ኣቦ ሰለስተ ቆልዑን ዝኾነ ኣይተ ፀጋይ ኣብቲ ዝነበረሉ ከባቢ ኣብ ዘጣየሾ ፋብሪካ ጫማ ዝተፈላለየ ዕድመ ንዝለዎም ሰባት ምቕውን ጥንኩርን ጫማ ኣብ ምዕራይ ይርከብ። ካብ ቐሊል ስራሕ ዝተበገሰ ኣይተ ፀጋይ ኣብ ከተማ ድሬዳዋ ኣለው ካብ ዝበሃሉ ሰብ ሃፍቲ ሓደ ንምኻን በቐዑዮ።

መልመዲ - 3

ብመሰረት ኣብ ላዕሊ ዝቐረበ ታሪኽ ነዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. ኣይተ ፀጋይ ብዓማዊሉ እንታይ ዝብል መፀወዲ ነይሩዎ?
2. ኣብ ከባቢኹም ካብዝተሓተ ስራሕ ተበጊሶም ኣብ ዝለዓለ ብርኪ ስራሕ ዝበፀሑ ሰባት እንተሃሊዩም ወለድኹም ብምሕታት እቶም ሰባት ዘሕለፎም ኹነታት ክይዲ ስራሕ ዘርዘርኩም ብምፅሓፍ ኣብ ክፍሊ ኣንብቡ፡፡
3. ጥንካረ ስራሕ ኣይተ ፀጋይ ካብ ምንታይ ዝተበገሰ ይመስለኩም?

ስራሕ ዘይምንጻቕ እንትበሃል ንዝኾነ ዓይነት ስራሕ ብማዕረ ምርኣይን እንተየማረፀካ ምስራሕን ማለትዮ፡፡ ሕድ ሕድ ዓይነት ስራሕ ንኡሽተይ ወይ ድማ ዓበዪ ክይተብሃለ ጠመተ ረኺቡ እንተተሰሪሑ ፅቡቕ ፍልፍል እቶት ክኸውን ይኸእልዮ፡፡ ሎሚ ንኡሽተይ ዝበሃል ሓደ ስራሕ ግቡእ ጠመተ እንተረኺቡ ፅባሕ እቲ ዝሰርሖ ሰብ ናብ ዝለዓለን ዝሓሸን ብርኪ ከብፀሖ ይኸእልዮ፡፡

መልመዲ - 4

ነዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. ስራሕ ዘይምንጻቕ ዘለዎ ረብሓ ዘርዝሩ፡፡
2. ክቡርነት ስራሕ ብምንታይ ኩነታት ክግለፅ ይኸእል?

7.1.3 ግዘ ብግቡእ ኣብ ስራሕ ምውዓል

- ኹነታት ኣጠቓቕማ ግዘኹም ንመሓዝትኩም ተዛረቡ።
- ግዘ ብግቡእ ኣብ ስራሕ ምውዓል ማለት እንታይ ማለትዩ?

ሓዳስ እተን መርብሒት ከፍቲ

ወ/ሮ ሓዳስ ኣብ ከተማ ሸረ ጣቢያ 03 ዝነብራ ንል 35 ዓመት ወይዘሮ እየን። እዘን ሰበይቲ ኣብ ከባቢኣን ካብ ዝፍለጣሉ ዕቡቕ ባህሪ ግዘ ብግቡእ ኣብ ስራሕ ምውዓልንዩ። ኣብ ዝነብራሉ ኸባቢ ብዛዕባ ግዘ ዘለወን ኣራኣእያ ከም ኣብነት ዝጥቀሱዩ። ብመሰረት እዚ'ውን ግዘኣን ከምሸንሻን በርቲዕን ብምስራሕን ህይወተን ናብ ዝሓሸ ብርኪ ዝቐይር ስራሕ ንምስራሕ ተሊመን።

እዚ ንምፍፃም ድማ ካብ ትካል ዕቋርን ልቓሕን ደደቢት ኣብ ዝተወሰነ እዋን ዝኸፍለኦ ልቓሕ ወሲደን ሓንቲ ህራይ ላሕሚ ገዚኣን። እታ ላሕሚ'ውን ብዙ ሕእንተይዎን ሓንቲ ምራኽ ወሊዳትለን። እታ ላሕሚ ካብ ሰለስተ ሊትሮ ፀባ ንላዕሊ እትሕለብ ስለዝነበረት ንነበርቲ እቲ ኸባቢ ፀባ ብኸንትራት በምሻጥ ልቐሐን ብግዘኣን ኸፊለን። ኣብ ዓመቱ ካልኣይቲ እትሕለብ ላሕሚ ገዚኣን። ብኸምዚ ድማ ግዘኣን ብግቡእ ብምጥቃም ኣብ ተግባር ከፍቲ ምርባሕ በርቲዕን ሰርሓ። ሎሚ ወ/ሮ ሓዳስ ኣብ ከተማ ሸረ ዝተፈለገ ወናኒት ትካል መራብሒ ከፍቲ እየን።

መልመዲ - 5

ብመሰረት እቲ ምንባብ ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ካብ ኣጠቓቕማ ግዘ ወ/ሮ ሓዳስ እንታይ ትምህርት?
2. ቀንዲ ምክንያት ተበግሶ ስራሕ እዘን በዓልቲ ታሪኽ እዮም ካብ እትብልዎም ክልተ ጥቐሱ።
3. ንግዘ ብግቡእ ኣብ ስራሕ ብምውዓል ዝርከብ ረብሓ እንታይ እዩ?

7.1.4 ስራሕ ዘይምንጻቕን ግዘ ብግቡእ ኣብ ስራሕ ምውዓልን ንባዕልኻን ንሃገርን ዘለዎ ረብሓ፤

- ግዘ ብግቡእ ምጥቃም እንታይ ማለትዩ?
- “ግዘ ወርቂ እዩ” ዝብል ኣበሃህላ እንታይ ዮርኢ?

እቶም ዛፈፍቲ ዓሳ

ዝኾነ ናብ ባህርዳር ከተማ ንዑደት ዝኸደ ሰብ ኣብ ቃላይ ጣና ዝንሳፈፉ ኣናኡሸተይ ታንኳታት ምርኣዩ ዘይተርፍዮ። እዘን ታንኳታት ብመቕዘፊ ኣናቕዘፉ ዝዘውሩዎን መብዛሕቶም ኣብ ከተማ ባህርዳርን ከቢቢኣን ዝነበሩ ዘፈፍቲ ዓሳ እዮም።

እዞም ዘፈፍቲ ዓሳ ብማሕበር ዝተወደቡን በርቲያም ብምስራሕ ትኩስ ዓሳ ንነበርቲ እቲ ከተማ ዘቕርቡን እዮም። ኣባላት እቲ ማሕበር ከም ክእለት ስራሕቶም ብጉጅለ ዝተመቓቐሉን ነንሕድሕዱ ጉጅለ ናይ ባዕሉ ተፀዋዕን ብግዘ ዝተወሰነ ትልሚ ስራሕን ዘለዎዮ።

ኣባላት እቲ ጉጅለ ካብቲ ቃላይ ብዙሕ ምህርቲ ዓሳ ንምእካብ ዘኸእሎም ምቕው ግዘ ይፈልጡዎ እዮም። ሕድ ሕድ ኣባል እዚ ምቕዋ ግዘ ብምጥቃም ሰዓቱ እንተየተኣንጉለ ጠንኪሩ ይሰርሕ። ሎሚ እቶም ኣባላት ግዘ ብትልሚ ሸንሺኖም ብምስራሖም ንምህርቲ ዓሳን መእከቢ ዘድልዩዎም ዘበናዊ መሳርሕታት ንምድርጃው (ንምትእኸኻብ) ክኢሎም እዮም። ኣንእሸተይ ታንኳታቶም ብዘበናዊ ጀልባታት ሞተር ተቐይረን እየን። ዘበናዊ መዝፈፊ መርበብ ዓሳ፣ ጀልባታትን መፅንሒ ምህርትን (መዝሓሊ) ኣማሊኦም እዮም። ኣብ ከተማ ባህርዳር መደብር ዓሳ መከፋፈሊ ሹቕ ስለዘለዎም ህዝቢ እቲ ኸባቢ ዓሳ ብምግብነት ናይ ምጥቃም ባህሊ ኣማዕቢሎዮ። ኣብ ምህርቲ ዓሳ ምፍራይን ምሻጥን ብዙሓት ኣልቦ ስራሕ ዝነበሩ መናእሰይ ተዋፊሮም እዮም። ካብ ግዘ ናብ ግዘ ፍርያት ዓሳኦምን ዕሬት ስራሕቶምን እናዕበዩ ሰለዝመፁ ፍርያቶም ናብ ካልኦት ከተማታት ዮቕርቡ

አለው። ከምኡ'ውን ቐረባ ናብ ዝኾና ኅረባብቲ ዓድታት ምህርቲ ዓሳ ብምልክኻ ሸርፊ ወፃኢ ሃገሮም ኣብ ምዕባይ ይርከቡ።

መልመዲ - 6

ብመሰረት እቲ ዝቐረበ ምንባብ ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ

1. ኣጠቓቕማ ግዘ ኣባላት እቲ ማሕበር እንታይ ይመስል? ካብቲ ምንባብ መረዳእታ እናጠቐስኩም ኣብርሁ።
2. መሰረት ጥንካረ ማሕበር ዘፈፍቲ ዓሳ ዝኾኑ ሰለሰተ ቀንዲ ቀንዲ ነጥብታት ጥቐሱ።
3. ናትኩም ውዕሎ ኣደ መዓልቲ ዘርኢ ትልሚ ሸንሺንኩም ብምፅሓፍ ንመምህርኩም ኣርእዩ።

ስራሕ ከይንግቦን ንኡሽተይ ወይ ድማ ዓብዪ እዩ ኢሎም ከየማረፁን ምስራሕ ንውዕኢት ዝበቐፁ ዜጋታት ብዙሓት እዮም። ስራሕ ምንግብ ኣይግባእን። ኩሉ ስራሕ ብፅቡቕ ምፍፃም ዝከኣል ግዘ ብምትላምን ንዝወፀ ትልሚ ስራሕ ዓርስኻ ተገዛኢ ብምግባርን ስለዝኾነ ፅቡቕ ውዕኢት ንምምዝጋብ ይካኣል። ኣጠቓቕማ ግዘ ፈሊጡ ጠንኪሩ ዝሰርሕ ዜጋ ኣብ መነባብሮ ስድርኡ ኾነ ማሕበረሰቡ ለውጢ ከምዕእ ይኸእል።

መልመዲ - 7

ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ግዘ ብግቡእ ኣብ ስራሕ ምውዓል ዘለዎ ረብሓ ዘርዝሩ።
2. ስራሕ ክንንዕቑ ዘይብልና ንምንታይ ይመስለኩም?

7.2 እንተይሰራሕኻ ምብላፅ

7.2.1 እንተይሰራሕኻ ምብላፅ ብብርኪ ስድራ ዘብፀሐ ጉድኣት

ምስሊ 7.1 ልመና ሰብእናኻ ዝፈታተን ማሕበራዊ ፀገም እዩ

- ልመና ካብ ፀገም ውልቀሰብ ሓሊፉ ማሕበራዊ ፀገም ዝኸነሉ ምኽንያት ብኸመይ እዩ?
- ሰባት ናብ ልመና ምእንታን ከይኣትው እንታይ ክግበር ኣለዎ ትብሉ?

ልመና ዳሕና ውዓሊ

ምፅላል ኣብ ፀግዒ ቀፅሪ ጥቁር ኣንበሳ ኣብ ዝተዘርገሐት ፕላስቲክ ገዛ ምስ ወዲ ሸሞንተ ዓመት ወዳ እያ ትነብር። ኩሉሻፅ ኣብ መስኮት መኪናን ኣብ ደገኣፍ ድንኳንን ኢዳ ዘርጊሓ ብትምፅወቶ ገንዘብ እያ ክብዳን ክብዲ ወዳን ንምዕንጋል እትፅዕር።

በዓላት እናሓለወት ኣብ ከተማ ናብ ዝርከቡ ገዳማት እናዞረት ምፅዋት ካብ ምሕታታ ብተወሳኺ ካብ ሕሙማት ጥቁር ኣንበሳ ተረፍ ምግብ ንምርካብ ምስ ካልኣት ትሻመ። ይኹንምበር መሉእ ጥዕናን ጥዑይ ኣእምሮን ዘለዎ ከምኣ ዝበለ ሰብ ንምንታይ ከምዝልምን ንዓዓውን ግልፂ ኣይነበረን። ዘሎን ዘየለን ንብረት

ወለዳ አሸጣ ናብ ዓዲ ዓረብ ንምኻድ ካብ ቁሽታ ዝተፋነወት ምፅላል ስንቃ ወዲአ ኣብ ጎደናታት ኣዲስ አበባ ምንባር ካብ እትጅምር ልክዕ ዓሰርተ ዓርባዕተ ዓመት ኮይንዎ። ምፅላል ዕድመኣ እናወሰኸ፣ቁልዕነታ እና ሃሰሰ ተስፋ-ኣ'ውን ከም ደበና ኣጋይ እናበነነ ብምምፅኡ ካብዚ መነወሪ ተግባር ከመይ ኢላ ከምትወፅእ ኩሉሻዕ ትሓስብ ነይራ።

ኣብ መወዳእታ ምስ ባዕላ መኽራ ካብቲ ዝኸፍኣ ህይወት ንምውፃእ ወዳ አንጠልጢላ ብቐልጡፍ ምምላጥ ክምዝሓይሽ ወሰነት። ቁርባት ቐፃራት ፌስታላት ሒዛ ናብ ትውልዲ ዓዳ ዘብፅሓ ኣውቶብስ ትሳፈር። ድሕሪ ክልተ መዓልቲ ኣብ ትውልዲ ቁሽታ እንትትበፅሕ ዝረኣየቶ ለውጢ ንምእማን ኣይከኣለትን።

ሓደሽቲ ፅርጊያታት ተፀሪጎም፣ መስመር ስልክን መብራህትን ተዘርጊሑ ኣሎ። ማይ ቡንቧ ናብ ኩሉ ከባቢታት በፂሑ ኣሎ። ገፀር ዝነበረ ቁሽት እኒ ምፅላል ናብ ከተማነት ተቐይሩ ኣሎ። ምፅላል እዚ ኣጋጣሚ ተጠቐማ ልክዕ ከም ቁሽት ናይ ባዕላ ሂወት'ውን ንምቕያር ተዓጢቓ ተልዓለት። እዚ'ውን ስድራኣን ኸባቢኣን ከምዝተሓባበርዎ ብምእማን ካብ ኣብቲ ቁሽት ዝተጣየሽ ናይ ዕቋርን ልቓሕን ሕብረት ስራሕ ማሕበር ልቓሕ ወሲዳ ሸቐጣ ሸቐጥ ምሻጥ ጀሚራ። ትማሊ በዘይገለ ቐም ነገር ዘሕለፈቶ ግዘ ብጣዕሳ እናዘከረት ቐትርን ለይትን በርቲዓ ሰራሓ። ኣብ ዝሕዚ እዋን ሓደ መደብር ሸቐጣ ሸቐጥ ከፊታ ዓርሳ ኪኣላ ኣብ ምስራሕ ትርከብ።

መልመዲ - 8

ብመሰረት'ቲ ምንባብ ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ልመና መነወሪ ተግባር'ዩ ዝተብሃለ ብምንታይ ምኽንያት'ዩ?
2. ልመና ንምትራፍ እንታይ ክግበር ኣለዎ ትብሉ? ብጉጅለ ኮይንኩም ፍታሕ ምስ ዘርዘርኩም ተመያየጥሎም።
3. ካብቲ ምንባብ ብዝተረዳእኹም መሰረት ምፅላል ኣብዚ ሕዚ እዋን ኣብ ምንታይ ብርኪ ዘላ ይመስለኩም?

ኣብ ሓደ ገዛ ዝርከቡ ኣባላት ስድራቤት ከከም ዓቕሞም ኣብ ስራሕ እንድሕር ዘይተዋፈሩ ዝተወሰኑ ሰባት ጥራሕ ብበዝሒ ስራሕ ክጉድኡ ይኸእሉ እዮም። ዓበይቲ ኾኑ ኣናእሸተይ ወይ ድማ ደቂ ተባዕትዮ ኾኑ ደቂ ኣንስትዮ ከም ዕድመኦምን ክእለት ስራሕምን ኣብ ስራሕ ብምትሕግጋዝ፣ መትከል ስራሕ ስድራቤቶም ክገብሩዎ ኣለዎም። ከምኡ'ውን ስራሕ እንተይሰርሑን እንተይደኸሙን ተቐሚጦም ካልኣት ዝለፍዑሎም ዝበልዑ እንተሃሊዮም'ውን መነወሪን መሕፈርን ተግባር ምዃኑ ተገንዚቦም ዓርሶም ንስራሕ ክለዓዕሉ ኣለዎም።

መልመዲ - 9

ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ቆልዑ ኣብ ስራሕ ገዛ ከመይ ክሳተፉ ይኸእሉ?
2. ከይሰራሕኻ ምብላዕ ንምትራፍ ዝሕግዙ ክልተ መፍትሕታት ሓብሩ?
3. ሓደ ስድራቤት ባህሊ ምትሕግጋዝ ስራሕ ከመይ ከማዕብል ይኸእል?

7.3 ሙያዊ ክእለትን ሙያዊ ስነ-ምግባርን

7.3.1 እንታይነት ሙያዊ ክእለትን ሙያዊ ስነምግባርን

- ሓደ ሰራሕተኛ ሙያዊ ክእለት ኣለዎ እንትብሃል እንታይ ማለትዮ?
- ካብኹም ትፅቢት ዝገበረሎም ስነ ምግባራት ተምሃሮ እንታይ እንታይ እዮም?

ሙያ ናይ ባዕሉ ዝኾነ ፍሉይ ፍልጠትን ክእለትን ዝሓትት ዓይነት ስራሕ'ዮ። ንኣብነት፡- ሙያ ሕርሻ፣ ጋዜጠኛነት፣ መምህርነት፣ ዳይነት ወዘተ። ሙያዊ ክእለት ማለት ኣብ ሓደ ስራሕ ንምስራሕ ዘኸእልን ብሃዕባ እቲ ሙያ ክህልወና ዝግባእ ፍልጠትን ክእለትን ዘካትት እዩ። ሙያዊ ስነምግባር ማለት ድማ ሓደ ሙያ ኣብ ተግባር ክውዕል ከሎ እቲ ባዓል ሙያ ከኸብሮ ዝገበኦ ደንቢ እቲ

ሙያን ስርዓት አሰራርላንዮ።

በዚ መሰረት ሙያዊ ክእለትን ስነ ምግባርን ማለት ሓደ ሰብ ሓደ ስራሕ ንምስራሕ ዘለዎ ብቕዓትን እቲ ሙያ ዝጠልቦ መግለጺ ተግባራዊ ባህርን ማለትዮ። ይኹንምበር ሓደ ሰራሕተኛ ሙያዊ ክእለት ሃልይዎ ሙያዊ ስነምግባር እንተዘይብሉ እቲ ካብኡ ዝድለ ግልጋሎት ስለዘይህብ ተገልጋላይ ህዝቢ ክጎድእ ይኸእልዮ።

ሓደ ሓኪም ሓሚሞም ናብኡ ንዝመፁ ሕሙማት ግቡእ ምኽርን ሓገዝ ሕክምናን ምሃብ ሙያዊ ግቡኡ እንትኸውን እቲ ማሕብረሰብ ኣቐዲሙ ንባዕሉ ካብ ሕማም ክከላኸል ከምዘለዎ ምስትምሃር እውን ናይቲ ሙያ ስነ ምግባር ሓደ ኣካልዮ። ብካሊእ ገፅ ድማ ብዛዕባ ኣወሳስዳ መድሓኒት ብምኸንያት እቲ ሕማም ጥንቃቄ ብዛዕባ ዝግበረሉ ኹሉ ምስትምሃር ተግባራት ሙያዊ ስምግባር ሕክምና እዮም።

መልመዲ - 10

ነዘም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ሙያን ሙያዊ ስነ ምግባርን ኣይነፃፀሉን እንትብሃል እንታይ ማለትዮ?
2. ነንሕድሕዱ ሙያ ንልምዓት ሃገር ኣበርክቶ ኣለዎ ዝበሃል ንምንታይዮ?

7.3.2 ምጉዳል ሙያዊ ስነ ምግባር ኣብ ዜጋታት ዘስዕቦ ፀገም

- ናይ ሓደ በዓል ሙያ ምጉዳል ሙያዊ ስነ ምግባር ዝጎድእ ንመንዮ?
- ክእለት ሙያ ንበይኑ ረብሕኡ ንእሽተይ እዩ ዝበሃል ንምንታይዮ?

ዝኾነ ሙያ ልምዓት ውልቀ ሰብ፣ ኸባብን ሃገርን መሰረት እንተዘይገይሩ ጉድኣቲ ኣብቲ በዓል ሙያ ጥራሕ ጠጠው ኣይብልን። እቲ ሰራሕተኛውን ናይ ሙያኡ

ስነ ምግባር እንተዘይአኸቢሩ ውፅኢት ኣየምፅእን። ናይባዕሉን ስድርኡን ደረጃ ናብራ ምምሕያሽ ቦቲ ሙያ ውፅኢት ብዝሰኣነ ቁፅሪ ሙዩኡ ብዝበለፀ ናይ ምምሕያሽ ድልየት ይንኪ። እዚ ኣብዝኾነሉ ግዘ ድልየት ተገልገልቲ ንምምላእ ዝህልዎ ቐረብ ዝተጓደለ ይኸውን። እዚ እንትኸውን እቲ ሙያ ክስፋሕፋሕ ኣይኸእልን። ዕድል ስራሕ ዜጋታት ይፀብብ፤ እዚ'ውን ኣብ ልምዓት ሃገርን ምምሕያሽ መነባብሮ ዜጋታትን ዓብይ ጉድኣት የስዕብ።

መልመዲ - 11

ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ምጉዳል ሙያዊ ስነ ምግባር ንልምዓት ሃገር ዝነድእ ብኸመይዩ?
2. ሙያን ስነ ምግባር ያን ንክኸበር እንታይ ክግበር ኣለዎ?
3. ምጉዳል ሙያዊ ስነምግባር ኣብ ተገልገልቲ ዘስዕቦ ፀገም ዘርዚርኩም ዕሓፉ።

7.4 ህርኩት ባህሊ ስራሕን ልምዓትን!

7.4.1 ዕላማታት ልምዓት ሕገ መንግስቲ ፌ.ዲ.ሪ.አ.

- ዕላማታት ልምዓት ምጣነ ሃፍቲ ዝበሃሉ እንታይ እንታዮም?
- ዕላማታት ልምዓት ምጣነ ሃፍቲ ተግባራዊ ንክኾኑ እንታይ ክግበር ኣለዎ?

መንግስቲ ፌ.ዲ.ሪ.አ. ኣብዛ ሃገር ቐልጠፍን ዘላቕን ልምዓት ንምምፃእ ሕርሻን ገጠርን ማእኸል ዝገበረ ፖሊስን ስትራቴጅን ኣንጻራ ህዝቢ ንስራሕ ብምንቅስቓስ ተስፋ ዘለዎም ውፅኢታት እናተመዘገቡ እዮም። እዛ ሃገር እትኸተሎ ዘላ ዕላማ ልምዓትን ምጣነ ሃፍትን ተንከፍ ህዝብታት ብብደረጃኦም ተረባሓቲ ዝኾንሉን ካብ ተፀባይነት ዝናገፍሉን ከምኡውን ኩሎም ዜጋታት ብማዕርነት ኣብ ልምዓት ሃገር ዝሳተፉሉ ስርዓት መጣነ ሃፍቲ ምንጋሰዮ።

እዚውን ኣብ ሕገ መንግስቲ ፌ.ዴ.ሪ.አ. ዕላማታት ምጣነ ሃፍቲ ተንከፍ ኣብ ኣንቀፅ 89 ብግልፂ ተቐሚጦ'ዩ። ኣብቲ ሕገ መንግስቲ ካብ ዝተጠቐሱ ምጣነ ሃፍቲ ተንከፍ ዕላማታት እዞም ዝስዕቡ ብኣብነት ክጥቀሱ ይኸእሉ እዮም፡-

89(1) መንግስቲ ኩሎም ኢትዮጵያውን ናይታ ሃገር ዝተዋ ህለለ ፍልጠትን ሃፍትን ተጠቀምቲ ዝኾነሉ መንገዲ ናይ ምትላም ሓላፍነት ኣለዎ፤

89(2) መንግስቲ ኩነታት ምጣነ ሃፍቲ ኢትዮጵያውያን ንምምሕያሽ፣ ማዕረ ዕድል ንክህልዎም ኣብ ምግባርን ሃፍቲ ፍትሓዊ ብዝኾነ መንገዲ ዝከፋፈለሉ ኩነታትን ናይ ምምችቻው ግቡእ ኣለዎ፤

89(5) መንግስቲ መሬትን ሃፍቲ ተፈጥሮን ብስም ህዝቢ ኣብ ትሕቲ ትሕዝቶኡ ብምግባር ንሓባራዊ ረብሓን ዕብዮትን ህዝቢ ክውዕሉ ናይ ምግባር ሓላፍነት ኣለዎ።

98(7) መንግስቲ ኣብ ምንቅስቓስ ሃገራዊ ምጣነ-ሃፍትን ማሕበራዊ ልምዓትን ደቂ ኣንስትዮ ምስ ደቂ ተባዕትዮ ዝሳተፉሉ ኩነታት ናይ ምምችቻው ሓላፍነት ኣለዎ።

ነዚኦም ምጣነ ሃፍታዊ ልምዓት ተንከፍ ዕላማታት ብተግባር ንምርግጋፅ ሕርሻ ማእኸል ዝገበረ ህንፀት ልምዓት ገፀር ምክያድን ኣብ ካልኦት ልምዓት ዘፈራት ብሓባር ምርብራብ ኣደላዩ እዩ። እዚውን ዝረኣይ መደባት ልምዓት ሃገር ኣብ ዝዳለወሉ እዋን መንግስቲ ንህዝቢ በቢ ደረጃኡ ብንጥፈት ብምስታፍ ንተግባራወነቶምን ክረባረብ ግቡእ ደገፍ ብምሃብዮ።

መልመዲ - 12

አብዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት ተመያየጡሎም፡፡

1. ስርዓት ምጣነ ሃፍትን ነፃ ዕደጋን እንታይ'እዩ? ብዓል ሙያ ሓቲትኩም ኣብ ክፍለ ተመያየጥሉ፡፡
2. ልምዓት ሃገር ንምዕባይ ናትካቱም ብፅሒት እንታይ እዩ?
3. ዕላማታት ምጣነ-ሃፍቲ ተንክፍ ናብ ተግባር ብምልዋጥ ዝርከብ ረብሓ እንታይ'እዩ?

© MOE, FDR Ethiopia
Let to be republic

መጠቻለሊ

ሀርኩት ባህሊ ስራሕ ዘማዕበለ ህዝቢ ዕብዮቱ ችልጡፍ፣ ምጣነሃፍቱ ልዑል ዓቕሚ ዘለዎ'ዩ። ስራሕ ንወድሰብ መሰረት ህልውናን ቐንዲ መፍትሒ ዕብዮትን ብምጅኑ ሀርኩት ባህሊ ስራሕ ኣብ ዝዓበዮሎም ሃገራት ህይወት ዜጋታት ብኹሉ መዳይ (አንፊት) ዝተመቻቸው'እዩ። ስራሕ እንተይናዓቹን ከየማረፁን ብስራሕነቱ ኣኸቢሮም ዝሰርሑ ህዝብታት ካብ ሓደ ብርኪ ዕብዮት ናብ ዝሓሸ ብርኪ ዕብዮት ብምስግጋር ምጣነ ሃፍቲ ሃገሮም ኣብ ድልዱል መሰረት ጠጠው ክብል ይገብሩ።

ስራሕ ብኣብዛሓ ማሕበራውን ተሳትፎ ብዙሓት ዜጋታትን ዝሓትት ስለዝኾነ ንልምዓት ሃገር ኹሉ ናይ ዓቕሙን ክእለቱን ምስራሕ ይግብኦ። እቲ ሓደ እናሰርሐ እቲ ካለእ ከይሰርሐ ዝጥቀመሉ ኹነታት ካብ ውልቀ ሰብን ስድራቤትን ሓሊፉ ብደረጃ ሃገር'ውን ጉድኣት ዘስዕብዮ። ስራሕ ኣብ መንጎ መገልገልይን ተገልጋላይን ዘሎ ድልድል'ዩ ማለት ይክኣል። ስለዚ ሕድ ሕድ በዓል ሙያ ሙያዊ ክእለቱን ሙያዊ ስነ-ምግባርን ብምጥማር ንስጡም ባህሊ ስራሕ ዓርሱ ክገዝእ ኣለዎ።

ዕላማ ምጣነ-ሃፍቲ ተንከፍ ሕገ መንግስቲ ፌ.ዴ.ሪ.ኢ ኹሎም ዜጋታት ብዝኸእልዎ ሙያ ብማዕርነት ተዋፊሮም ሃገሮም ንኸልምዑ ሰፊሕ ዕድል ሂቡ'ዩ። እዚ መሰል ዜግነት ብምጥቃም ሕድ ሕድ በዓል ሙያ ግዘኡ ብግቡእ ተጠቂሙ ሙያዊ ስነ ምግባር ተዓጢቑ እቲ ሙያ ካብ ግዘ ናብ ግዘ ብምምሕያሽን ምጣነ ሃፍቲ ሃገሩ ንምሕጋዝ ምእንታን ክኸእል ስጡም ባህሊ ስራሕ ከማዕብል ኣለዎ።

አገደስቲ ቃላት

ካብ ኢድ ናብ አፍ - ተቐማጢ ዘይብል፣ ትርፌ ዘይርከበሉ አታዊ

ፅኑፅ - ስጡም፣ ዘይሳዓር፣ ድንብርፅ ዘይብል፣

መኖ - ንኸፍቲ ዝዳሎ ምግቢ

ህራይ ላሕሚ - ክትወልድ ዝበፅሐት ላሕሚ

ምፅዋት - ንለማኒ ዝወሃብ፣ ዝልገስ፣ ንፅድቂ ተባሂሉ ዝወሃብ

መብራህቲ ውሽጢ ገንኢ- ዘይረከ፣ ፍልጠቲ ናብ ካልኣት ዘይሓልፍ /ንኻልኣት
ዘይኾን/

መጠቓለሊ ሕቶታት

1. ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ብምንባብ ዝሓዘዎ ሓሳብ ትኸክል ንዝኾነ "ሓቂ" ትኸክል ንዘይኾነ ድማ "ጌጋ" እናበልኩም መልሱ፡፡

1. ሃገር እትለምዕ ህዝብታታ ስጡም ባህሊ ስራሕ ብምምዕባል ነፊያም ክሰርሑ ክለውዮ፡፡
2. ብንጥፈት ክሰርሕ ዘለዎ ኣብ ኸባቢ ገጠር ዝነብር ሓረስታይ ጥራሕዮ፡፡
3. ሓደ በዓል ሙያ ካብ ሙዩኡ ብተወሳኺ ሙያዊ ስነ ምግባር ክኸብር ኣለዎ፡፡
4. ሓደ ሰራሕተኛ ብዝሰልጠነሉ ሙያ ስራሕ እንተዘይረኺቡ ካብ ሙዩኡ ወፃኢ ቀለልቲ ስራሕቲ ክሰርሕ ዮብሉን፡፡
5. ክይስራሕኻ ምብላፅ ፅግዕተኛነት ካብ ዝግለፅሎም ኸነታት ሓደዮ፡፡

II. ኣብ ትሕቲ “ሀ” ንዝተዘርዘሩ ዝስማዕምዎ ካብ ትሕቲ “ለ” ብምምራፅ ኣዛምዱ.፡፡

ሀ

ለ

- 1. ዕላማ ምጣነ ሃፍቲ ተንከፍ
- 2. ሓደ ካብ መግለጺ ሙያዊ ስነ ምግባር
- 3. ምምዕባል ሕርኩት ባህሊ ሰራሕ
- 4. ምዕያፍ ዕግዕተኛነት
- 5. መብራህቲ ውሽጢ ገንኢ

- ሀ. ግዘ ብግቡእ ምጥቃምን ዓሚል ምኽባርን
- ለ. መሰረት ልምዓትን ዕብዮትን ህዝብታት'ዩ
- ሐ. ፍልጠቱ ናብ ካልኦት ዘይሕልፍ
- መ. ጥዕና፣ ድሕነትን ደረጃ ብርኪ መነባብሮ ስራሕተኛታት ምምሕያሻት
- ረ. መዝፈ.ፊ ዓሳ

III. ነዞም ዝስዕቡ ባዶ ቦታታት ብትኽክለኛ ቃል ምልኡ.፡፡

- 1. ዕብዮት ሃገርና ብተግባር ክራኣይ ዝኽእል ናይ እቲ ህዝቢ ባህሊ እንትምዕብል'ዩ.፡፡
- 2. ካብ መንጎ ማሕበራዊ ፀገማት ሃገርና _____ ን _____ ን ምጥቃስ ይከኣል.፡፡
- 3. ሓደ በዓል ሙያ ካብ ሙያዊ ክእለቱ ብተወሳኺ ከኹብሮ ዝግባእ ተግባር _____ ይበሃል.፡፡

IV. ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ትኽክለኛ መልሲ ምረፁ-ሎም.፡፡

- 1. ካብ ሓደ በዓል ሙያ ዝሕሎ ግቡእ
 - ሀ. ሙያዊ ክእለት
 - ሐ. ሙያዊ ስነ ምግባር
 - ለ. ግዘ ብግቡእ ምጥቓም
 - መ. ኩሎም መልሲ እዮም

2. ሓንቲ ሃገር ክትላምዕ እትኸእል

- ሀ. ህርኩት ባህሊ ስራሕ እንትምዕብል
- ለ. እንተይሰራ ሕኻ ምብላዕ እንትጠናኸር
- ሐ. ውሱናት ስራሕቲ ማዕረ ክብሪ እንትረኸቡ
- መ. ኩሎም መልሲ ክኾኑ ይኸእሉ እዮም

3. ብዛዕባ ስራሕ ትኸክል ዘይኾነ ኣየናይ እዩ?

- ሀ. ዕግዕተኛነት ምውጋእ
- ለ. ብሙያኻ ህዝቢ ምግልጋል
- ሐ. ግዘ ብግቡእ ምጥቓም
- መ. ከይሰራሕኻ ምብላዕ

4. ማብራዊ ፀገም ሓደ ህዝቢ ዝኾነ ኣየናይ እዩ?

- ሀ. ስጡም ባህሊ ስራሕ
- ለ. ልመና
- ሐ. ማዕርነት
- መ. ኩሎም

5. ካብዞም ዝስዕቡ ሓደ ስራሕ ሕርሻ ኣይኮነን

- ሀ. ምህግር ክፍቲ
- ለ. ምልማዕ ዱር
- ሐ. ዘበናዊ ሕርሻ
- መ. ኳዕቲ ማዓድን

V. ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ሓፂርቲ መልሲ ሃቡ::

1. ዓብዪ ንኡሽተይ ዝበሃል ስራሕ የለን ክበሃል ከሎ እንታይ ማለትዮ?
2. ዕግዕተኛነት ብምንታይ ይግለፅ?
3. ግዘኻ ብግቡእ ዘይምጥቃም እንታይ ፀገም የምፅእ?